Circulaţia fondului de carte la secţia de Împrumut carte pentru adulţi – Ştiinţe socio-umane – Un studiu asupra intereselor de lectură ale utilizatorilor în perioada iulie 1998 - iulie 2003

ADRIANA POPA
Biblioteca Judeţeană Mureş

Cercetarea sociologică – metodă de investigare a nevoilor de lectură în biblioteca publică

Dacă înţelegem cultura ca fiind un sistem de referinţe şi valori, atunci va trebui să acceptăm că, în viitor fiecare membru al unei comunităţi umane are responsabilitatea să-şi însuşească şi să-şi actualizeze permanent bagajul propriu de cunoştiinţe şi experienţe. Biblioteca publică poate fi un centru local pentru această activitate culturală; ea va trebui să-i ajute pe oameni să-şi cunoască şi să-şi afirme propria identitate culturală, trecutul, grupul de apartenenţă şi direcţia spre care se îndreaptă.

Biblioteca nu mai este un hol rece, întunecat, umed, prost ventilat şi prăfuit. Ea va trebui să devină unul dintre cele mai atractive spaţii pentru viaţa comunităţii, dată fiind competiţia cu celelatle mijloace de comunicare în masă. În acest context, ea trebuie să-şi asume cele patru roluri de bază ale bibliotecii publice:

-centru cultural;
-bibliotecă educaţională şi de învăţământ;
-centru de informare generală;
-centru social.

Practica ne-a demonstrat că, în ciuda unei concurenţe acerbe – şi amintim aici televiziunea, Internetul, cinematograful, presa scrisă – numărul utilizatorilor serviciilor de bibliotecă a crescut.

Anii de tranziţie au adus şi elemente benefice în ceea ce priveşte afluxul cititorilor în biblioteca noastră. Iată câteva exemple:

- a crescut numărul studenţilor ca urmare a creşterii numărului universităţilor din oraşul nostru;
- economia de piaţă a generat procesul reconversiei profesionale, presupunând bibliografii diverse, cursuri pentru diferite concursuri;
- creşterea preţurilor cărţilor în detrimentul puterii de cumpărare;
- schimbările bibliografiei şcolare şi creşterea exigenţei examenelor.

BDD-A19262 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:01 UTC)

În aceste condiţii, nevoile de lectură s-au diversificat, iar menirea serviciilor de bibliotecă s-ar putea rezuma la fraza: *„serviciile de care ai nevoie pentru a şti!"*

Aşadar, pentru satisfacerea cerinţelor de lectură ale publicului utilizator, ele trebuie mai întâi cunoscute temeinic, iar întreaga activitate a serviciilor de bibliotecă dirijată spre satisfacerea lor.

Sociologia, prin metodele şi tehnicile ei este în măsură să realizeze acest deziderat!

În cultură, ca şi în alte domenii, cercetarea sociologică presupune stăpânirea informaţiilor semnificative, recente, fiabile, relevante şi în cantitate suficientă în vederea realizării unei perspective sociologice.

Un studiu sociologic presupune alegerea în funcţie de obiective şi ipoteze a metodei de cercetare. Cercetătorul alege una sau mai multe din următoarele metode: interviul; analiza statistică; analiza documentelor; observaţia; experimentul social; ancheta; analiza de conţinut; analiza de caz şi studii de caz controlate.

Informaţiile pot fi obţinute prin cercetare directă, utilizând diverse tehnici şi instrumente de cercetare sau prin exploatarea surselor secundare de informaţii existente.

În cercetarea sociologică, una dintre multiplele tehnici utilizate este cea a observaţiei, fie ea directă sau indirectă prin studiul sau analiza documentelor existente.

Metoda analizei de conţinut a devenit o modalitate standardizată pentru descrierea **obiectivă** (după reguli precise), **sistematică** (conform unui plan precis) şi **cantitativă** (prin calculul frecvenţei unor cuvinte sau teme) a unui mesaj, cu aplicaţii în diverse domenii: literatură, medicină, analiza presei etc.

Legitimitatea analizei documentelor rezidă în faptul că documentele sunt procesul **activităţii umane** şi ca urmare, ele încorporează o anumită cantitate de informaţie despre fapte sau fenomene sociale din perioada în care au fost produse.

Respectarea tuturor indicaţiilor şi regulilor metodologice asigură pe de o parte **validitatea** instrumentelor de cercetare, iar pe de altă parte garantează valabilitatea concluziilor, contribuind la realizarea celor cinci funcţii de bază ale oricărei cunoaşteri cu caracter sociologic:

1.constatativă;
2.explicativă;
3.critică;
4.prospectivă;
5.prognostică.

BDD-A19262 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:01 UTC)

Studiul asupra intereselor de lectură ale utilizatorilor Secţiei de împrumut – Ştiinţe socio-umane

În cazul nostru, am folosit studiul documentelor existente şi anume a fişelor de carte complete, utilizate şi adunate de la colegii de la secţie în perioada iulie 1998 – iulie 2003. Prin conţinutul lor, aceste fişe sunt instrumente particulare folosite în colectarea şi înregistrarea datelor acestui studiu.

Prin simpla lectură a fişei de carte care conţine informaţii obţinute de pe pagina de titlu a cărţii (cotă, număr de inventar, preţ, autor, titlu), cât şi asupra persoanei şi a perioadei în care aceasta s-a împrumutat (fişa conţine numele şi numărul permisului cititorului care a împrumutat cartea), au fost identificate domeniile cele mai solicitate, anumite teme şi chiar autori şi lucrări semnificative pentru studiul în cauză.

De asemenea, au fost obţinute date importante în ceea ce priveşte indicele de circulaţie a fondului de carte a Bibliotecii Judeţene Mureş şi gradul de interes al utilizatorilor faţă de publicaţiile în cauză.

Studiul a analizat un număr de 8504 de fişe de carte complete. Acestea au fost repartizate după conţinut (C.Z.U.) şi limba în care sunt tipărite, iar în unele cazuri după autori şi subtitluri pentru cele mai solicitate lucrări.

Tabelul 1 prezintă rezultatele studiului. Procentele au fost raportate la numărul total 8504 de fişe complete.

Studiul de faţă a urmărit obţinerea unor date despre:

- circulaţia fondului de carte;
- preferinţele publicului cititor oglindite în titlurile de carte cele mai solicitate;
- raportul dintre lectura de specialitate şi cea cu scop de delectare;
- capacitatea de satisfacere a cerinţelor de lectură ale fondului secţiei noastre.

Din analiza fişelor a reieşit că grupa 61 – **Medicină**, este cea mai solicitată, totalizând un procent de 16,8 % din totalul fişelor analizate. Constatarea este explicabilă prin faptul că numărul studenţilor Facultăţii de Medicină a crescut în ultimii ani, iar preocuparea lor pentru lucrările de strictă specialitate este mare.

Pe de altă parte, creşterea preţurilor medicamentelor, precum şi popularizarea virtuţilor medicinei naturiste au determinat orientarea unui număr mare de utilizatori, alţii decât cei de specialitate (medici, asistente medicale, studenţi) spre publicaţiile de medicină naturistă, reflexoterapie, acupunctură. De asemenea, numărul personalului sanitar a sporit ca urmare a

BDD-A19262 © 2003 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:01 UTC)

creşterii numărului de cabinete medicale şi a reformei sistemului de sănătate şi acest fapt a deteminat o cerere crescută de carte de specialitate pentru cadre medii.

Deloc de neglijat este cererea de carte de stomatologie şi tehnică dentară.

O altă grupă intens solicitată este **Psihologia**. Lucrările în domeniu sunt în mare parte cerute de studenţii Facultăţii de Psihologie din cadrul Universităţii „Dimitrie Cantemir" şi numărul de titluri este insuficient. În ultima vreme, pe lângă aceste lucrări s-a constatat un număr mare de solicitări pentru lucrările de parapsihologie, care se încadrează tot în această grupă.

O altă grupă intens solicitată este **Istoria universală** (7,255 %), urmată îndeaproape de **Filosofie** (6,008 %) şi **Educaţie şi Învăţământ** (5,64 %).

Desigur, nu toate grupele se bucură de acelaşi interes. La polul opus se află grupele:

- 01 – Bibliografie. Cataloage;
- 08 – Poligrafii;
- 912 – Atlase, hărţi geografice;
- 929.5/.9 – Genealogie. Heraldică.

grupe deloc reprezentate.

De asemenea, slab reprezentate sunt şi grupele:

- 36 – Asistenţă şi asigurări sociale (0,047 %) ;
- 396 – Femeile şi societatea. Feminism (0,04 %);
- 07 – Ziaristică. Presă (0,02 %);
- 007 – Activităţi şi organizare. Informare. Cibernetică (0,04 %).

În ultimii ani a crescut interesul şi pentru cărţi din domenii ca: drept, religie, etică şi morală, ocultism.

Concluzii

Tehnica sociologică utilizată în acest studiu: analiza de conţinut a documentelor existente, are desigur o notă de subiectivism compensată însă de exigenţele metodologice pe care le implică.

Aplicată şi la celelalte secţii ale bibliotecii, contribuie la o mai bună cunoaştere a nevoilor de lectură ale publicului şi a circulaţiei fondului de carte la nivel de bibliotecă.

Nu trebuie omis faptul că informatizarea bibliotecii noastre asigură o circulaţie mai rapidă şi corectă a fondului de carte şi contribuie la satisfacerea promptă a cererilor utilizatorilor.

De asemenea, politica de achiziţii din Biblioteca Judeţeană Mureş poate obţine date importante din acest studiu, contribuind prin creşterea numărului

BDD-A19262 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:01 UTC)

de volume achiziţionate conform nevoii de lectură a utilizatorilor, la bunul mers al activităţii bibliotecii noastre.

Având în vedere datele concret obţinute, consider util un astfel de studiu periodic, atât la Secţia de Ştiinţe Socio-Umane, cât şi la cea de Beletristică.

În societatea actuală rolul informaţiei este vital, iar în ceea ce priveşte activitatea noastră, a slujitorilor acestei venerabile instituţii, biblioteca publică, ea trebuie să răspundă astăzi mai mult ca oricând dezideratului: „*Ai nevoie de o informaţie? – Întreabă-l pe bibliotecar*!"

BIBLIOGRAFIE

❖ ***Biblioteca publică: o sursă pentru comunitate***. Cluj-Napoca: Casa Cărţii de Ştiinţă, 2000.

❖ ***Bibliotecile publice în societatea informaţiei***. Bucureşti: A.B.B.P.R., 1998, p. 20-21.

❖ Bondrea, Aurelian, ***Sociologia culturii***. Bucureşti: Editura Fundaţiei „România de mâine", 1993.

❖ Cornea, Paul, ***Introducere în teoria lecturii***. Iaşi: Polirom, 1998.

❖ Lupu, Iustin, ***Sociologie medicală. Teorie şi aplicaţii***. Iaşi: Polirom, 1999.

❖ Moldoveanu, Maria; Ioan Franc, Valeriu, ***Marketing şi cultură***. Bucureşti: Expert, 1997.

❖ Moscovici, Liviu, ***Statistică şi bibliotecă. O evaluare a dinamicii lecturii publice***. În ***Biblioteca***, nr. 6-7-8 / 1995, p. 203-204.

❖ Rădulescu, Theodor, ***Ipoteze de sociologia lecturii***. În ***Biblioteca***, nr. 6 / 1997, p. 157-158.

❖ Pânzaru, Ioan, ***Biblioteca publică – deziderate şi orizonturi ale lecturii***. În ***Biblioteca***, nr. 8 / 1997, p. 215-216.

BDD-A19262 © 2003 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:01 UTC)

ANEXA

TABEL 1.

Nr. Crt.	Grupa (cota)	Denumirea grupei	Total fişe de carte	Fişe în lb. rom.	Fişe în alte limbi	Procent %
1.	001	Ştiinţă şi cunoaştere în general	220	157	63	2,587
2.	002	Documente.Cărţi. Scrieri.	5	3	2	0,058
3.	003	Sisteme de scriere şi notare	9	8	1	0,105
4.	007	Activitate şi organizare. Informare. Cibernetică.	4	2	2	0,047
5.	008	Civilizaţie. Cultură Progres.	198	176	19	2,328
6.	009	Umanistică. Ştiinţe umane.	1	1	-	0,011
7.	01	Bibliografie. Catalogare.	-	-	-	-
8.	02	Biblioteconomie. Biblioteci.	4	4	-	0,047
9.	03	Enciclopedii.Dicţionare.Lucrări de referinţă.	1	1	-	0,011
10.	05	Publicaţii periodice şi seriale	2	-	2	0,023
11.	06	Organizaţii.Asociaţii. Congrese.Expoziţii.Muzee	54	51	3	0,634
12.	07	Ziaristică. Presă.	2	2	-	0,023
13.	09	Manuscrise. Lucrări rare. Bibliofilie.	1	1	-	0,011
14.	1	Filozofie. Metodele filosofiei. Metafizică.	511	437	74	6,008
15.	133	Ocultism.	238	205	33	2,798
16.	159.9	Psihologie.	1215	1013	184	14,287

BDD-A19262 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:01 UTC)

17.	16	Logică.Epistemologie. Teoria cunoaşterii. Metodologie	51	48	3	0,599
18.	17	Morală. Etică	263	135	128	3,092
19.	2	Religie. Teologie.	389	321	68	4,574
20.	3-053.6	Tineret: situaţie şi probleme sociale	7	5	2	0,082
21.	303/308	Probleme sociale. Sociografie.	3	3	-	0,035
22.	311/314	Statistică / Demografie.	14	14	-	0,164
23.	316	Sociologie.	203	187	16	2,387
24.	32	Politică	126	114	12	1,481
25.	327	Relaţii internaţionale. Politică externă.	59	58	1	0,693
26.	328/329	Parlament. Guverne. Partide politice.	2	2	-	0,023
27.	33	Economie în general.	211	207	4	2,481
28.	331	Muncă. Relaţii de muncă. Sindicate.	22	21	1	0,258
29.	336	Finanţe.Finanţe publice. Bănci. Bani.	51	51	-	0,599
30.	34	Drept	432	412	20	5,079
31.	35	Administraţie publică. Conducere administrativă. Finanţe publice.	19	19	-	0,223
32.	355	Artă militară	40	40	-	0,470
33.	36	Grija pentru om.Asistenţă şi asigurări sociale.	4	4	-	0,047
34.	37	Educaţie. Învăţământ. Instruire. Timp liber.	480	421	59	5,644

BDD-A19262 © 2003 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:01 UTC)

35.	39	Etnologie. Etnografie. Folclor. Mod de viaţă.	78	63	15	0,917
36.	396	Femeile şi societatea. Feminism.	4	2	2	0,047
37.	61	Medicină.	1433	1227	206	16,85
38.	793/ 794	Divertisment. Dans de societate. Jocuri de gândire. Îndemânare.	59	51	8	0,693
39.	796	Sporturi. Jocuri sportive. Educaţie fizică.	82	70	12	0,964
40.	91	Geografie. Generalităţi	14	11	3	0,164
41.	913 (498)	Geografia României.	305	287	18	3,586
42.	913 (100)	Geografie universală.	135	116	19	1,587
43.	910	Explorări. Călătorii.	95	52	43	1,117
44.	929	Bibliografii.	56	45	11	0,658
45.	902/ 904	Arheologie.	66	58	8	0,776
46.	908	Monografii geografice	15	14	1	0,176
47.	930	Istorie.	34	31	3	0,399
48.	94 (498)	Istoria României	446	435	11	5,244
49.	94 (100)	Istoria universală.	617	533	84	7,255
50.	94(3)	Istoria lumii antice	238	211	27	2,798

TABEL 2. Grupe cu număr de fişe mai mare de 100.

Nr. crt	Denumirea grupei	Nr. fişe	Procent%
1.	Medicină	1433	16,85
2.	Psihologie	1215	14,287
3.	Istorie universală	617	7,255

BDD-A19262 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:01 UTC)

4.	Filozofie	511	6,008
5.	Educaţie. Învăţământ	480	5,644
6.	Istoria României	446	5,244
7.	Drept	432	5,079
8	Religie	389	4,574
9.	Geografie României	305	3,586
10.	Morală. Etică	263	3,092
11.	Istoria lumii antice	238	2,798
12.	Ocultism	238	2,798
13.	Ştiinţă şi cunoaştere în general	220	2,587
14.	Economie	211	2,481
15.	Sociologie	203	2,387
16.	Civilizaţie. Cultură. Progres	198	2,328
17.	Geografie universală	135	1,587
18.	Politică	126	1,481

Book Circulation at the Socio-Humanistic Section. A Study Concerning Reading Interest in the Period July 1998 – July 2003

Abstract

In order to satisfy the reading interest of people, the librarians must know and be familiar with the library collections and, on the other hand, with the public preferences.

That is exactly the aspect this study refers to. It analisses 8504 book library cards that have been completed and collected at Socio-Humanistic Section in the period July 1998 – July 2003. The simple analysses of these book cards give us some informations about:

-the circulation of library collections;

-public reading preferences;

-the proportion between the so-called „pleasure-reading" and „compulsory-reading";

-the capacity of our collections to satisfy the public preferences.

We have to mention that this study can also be applied to the other sections of our library; it can have periodicity and it can be a very important instrument for aquisition service.

BDD-A19262 © 2003 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:01 UTC)